

2011: Stootvogelwerkgroep zegt: ‘beetje herstel’

Het lichte herstel van 2010 blijkt zich doorgezet te hebben in 2011. Tenminste dat is als je naar het totaal aantal uitgevlogen jongen kijkt. Qua broedparen is het nagenoeg stabiel. Oorzaken van veranderingen zijn natuurlijk divers en per soort weer anders. Daarbij komt dat ons onderzoeksgebied beperkt is en conclusies zijn aan de hand van dergelijke kleine volumes niet echt verantwoord. Wat we wel kunnen doen, is een vergelijking maken met de landelijke trend en natuurlijk zijn er op landelijk niveau aanwijsbare verbanden te vinden tussen bijvoorbeeld broedresultaten en weertype en broedresultaten en beschikbaarheid van voedsel etcetera. Ieder jaar is weer een verrassing wat broedresultaat betreft en dat maakt het spannend en leuk.

We proberen uiteraard ons waarnemingsgebied constant te houden en in 2011 betekent dat net als voorgaande jaren: Maashorst-Zuid tot boven de Brobbelbies, wijde omgeving van Mariaheide en Erpse bossen en Volkel-Odiliapeel. Vooral voor Boomvalken hebben we ons gebied zelfs ten zuiden van de Zuid-Willemsvaart uitgebreid en voor die soort is Zijtaart en directe omgeving meegenomen. Het veldwerk is uitgevoerd door zestien personen die vaak groepsgewijs opereren, maar ook zijn diverse gebieden door waarnemers alleen bezocht. Vooral het dekken van de Maashorst-Zuid is de laatste jaren een behoorlijke uitdaging en we kunnen daarom absoluut uitbreiding van onze werkgroep gebruiken. Zoals elk jaar zijn de horsten van de volgende soorten gevolgd: Boomvalk, Buizerd, Havik, Sperwer, Torenvalk en Wespendif. De geplaatste Slechtvalkenkast in Veghel wordt vooralsnog alleen in de winter gebruikt.

Alle inspanningen hebben uiteindelijk tot de volgende resultaten geleid:

Het totaal

Jaar:	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	61	60	47	47	72	48	63	71	56	54	60	49	61
Eieren	154	135	137	151	231	128	184	210	163	171	217	168	217
Jongen	139	113	128	125	185	114	144	196	139	150	185	143	164
Uitgevlogen	138	105	117	109	180	101	140	173	124	137	166	126	137

Totalen zijn stabiel qua paren, maar er is na 2 jaren weer een opgaande lijn als je naar eieren, jongen of uitgevlogen jongen kijkt. Hoe zat het met voedselaanbod in 2011? De Veldmuis, het hoofdvoedsel van tal van verschillende roofvogels was gemiddeld. Dat zie je vooral terug in de resultaten van de Torenvalk en de Buizerd. De Konijnen doen het in Brabant en Zeeland nog enigszins goed vergeleken met de rest van Nederland, maar een vetpot is het ook met de Konijnen niet. Met de Hazen gaat het in Brabant stukken minder. In heel Brabant zijn GEEN Hazen als Buizerdprooi gevonden in 2011. De standvogelstand is stabiel. Voor de sociale wespen was het een redelijk jaar, vooral de Gewone Wesp deed het goed, de Duitse Wesp daarentegen weer stukken minder. Vertaald naar roofvogels zou je dus middelde resultaten verwachten voor Torenvalk, Buizerd, Havik, Sperwer en Wespendif. Zie voor de trends per soort de soortbesprekingen hieronder. Regionaal zijn er natuurlijk soms afwijkingen van het landelijk patroon qua voedselaanbod en er zijn veel meer factoren dan alleen beschikbaarheid van voedsel die een rol spelen.

De resultaten per soort vertonen het volgende beeld:

Boomvalk

Boomvalk	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	6	9	6	2	4	3	3	3	2	1	0	0	2
Eieren	17	17	16	6	8	8	7	5	5	0	0	0	6
Jongen	14	15	16	5	7	8	6	5	5	0	0	0	6
Uitgevlogen	14	11	15	4	5	8	5	5	5	0	0	0	3

Na de topper in 2010 voor aantal Boomvalkbroedsels zijn we in 2011 weer gezakt naar het niveau van 2009. Als bijzonderheid valt nog te vermelden dat een van de jonge Boomvalken uit 2009 (geringd in Veghel) dit jaar een succesvol broedsel met 3 jongen had in Breda. Van de 6 broedsels zaten er twee in een hoogspanningsmast en de andere 4 allemaal in eiken.

Boomvalken ringen Zijtaart 22-7-2010 (Willy van Lanen)

Buizerd

Buizerd	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	17	22	11	14	26	18	19	26	21	17	17	16	16
Eieren	22	33	20	20	51	27	29	47	34	27	41	21	36
Jongen	26	30	20	17	41	27	25	44	30	26	31	17	30
Uitgevlogen	26	29	19	16	41	24	23	38	28	29	28	14	25

2011 is zoals vermeld een gemiddeld jaar voor de Buizerd. De legselgrootte en het gemiddeld aantal jongen per nest duidt op een behoorlijk slechte voedselsituatie met gemiddeld iets meer dan 1 ei per nest! Landelijk gezien had de Buizerd gemiddeld 2,5 eieren. Een groot verschil! De Veldmuizenstand was waarschijnlijk op de zandgronden flink lager dan op de andere delen van ons land.

Havik

havik	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Broedparen	13	14	12	10	15	8	14	14	10	7	8	5
Eieren	28	36	29	25	43	19	28	31	27	23	26	17
Jongen	25	33	29	24	35	19	24	28	23	19	22	15
Uitgevlogen	25	32	28	22	33	18	23	25	21	18	20	14

De Havik blijft jaar na jaar nagenoeg dezelfde territoria bezetten. Er is weinig verloop. Soms veroorzaken externe oorzaken als boskap of storm voor verschuivingen. Een broedgeval op het Melven is onder verdachte omstandigheden mislukt. Het nest met 3 eieren was ineens uit elkaar gevallen. Waterdicht bewijs dat dit door kwaadwillende mensen gebeurt is, was helaas niet te vinden.

Havik takkeling Vorstenbosch 27-6-2010 (Marc Gottenbos)

Sperwer

Sperwer	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	8	8	6	9	12	7	13	13	10	13	19	10	20
Eieren	28	25	24	37	49	22	45	55	41	44	75	46	80
Jongen	25	15	21	34	35	19	38	52	39	38	66	44	58
Uitgevlogen	25	15	18	30	34	15	38	44	36	33	55	39	45

In Brabant startte de Sperwer gemiddeld op 27 april met de eileg. Eerder in dit verlag werd melding gemaakt van een stabiele zangvogelstand. Het aantal broedsels is exact gelijk aan dat van vorig jaar. Het aantal broedparen lijkt zich de laatste 4 jaar te stabiliseren. Dit niveau is wel beduidend lager, dan 7-12 jaar geleden.

Gemiddeld meer dan 3 uitgevlogen jongen per jaar, ook dat is gelukkig weer normaal.

Sperwerontbijtje Maria-Heide 5-4-2010 (Willy van Lanen)

Torenvalk

Torenvalk	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	16	4	11	12	15	11	13	13	12	15	16	18	16
Eieren	59	22	48	63	80	50	>72	>68	>55	>67	>82	>84	74
Jongen	49	18	42	45	67	39	51	65	42	59	71	67	54
Uitgevlogen	48	16	37	37	67	36	51	60	34	54	63	59	49

De 15 Torenvalkenkasten gesponsord door “Beleef de lente” zijn afgelopen winter geplaatst. Of dat mede heeft geleid tot een goed Torenvalkenjaar 2011 is natuurlijk niet te bewijzen. Feit is dat het hele slechte 2010 werd vervangen door een zeer succesvol 2011. Gemiddeld 3 uitgevlogen jongen is niet super, maar hopelijk komt er in 2012 weer een echte ouderwetse muizenpiek.

Wespendief

Wespendief	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	1	1	0	0	0	1	1	2	1	2	0	0	0
Eieren	0	2	0	0	0	2	0	2	0	3	0	0	0
Jongen	0	2	0	0	0	2	0	2	0	3	0	0	0
Uitgevlogen	0	2	0	0	0	2	0	1	0	3	0	0	0

Er werd in 2012 door onze groep een Wespendiefnest ontdekt. We weten niet of er ook daadwerkelijk eieren gelegd zijn, want het nest werd helaas vroegtijdig verlaten. Vanaf de telpost zijn verschillende voedselvluchten en jonge vogels gezien, maar deze zaten niet in het gebied van Vogelwacht Uden.

juvenile Wespendief Maashorst 2-8-2010 (Marc Gottenbos)

Samenvattend

In onze regio een gemiddeld jaar voor de roofvogels. Duidelijk beter dan vorig jaar. Benieuwd wat 2012 gaat brengen! Ben je net als wij benieuwd en heb je zin om met ons veldwerk te doen op het gebied van roofvogels, dan horen wij dat graag. We kunnen absoluut hulp gebruiken, dus laat van je horen! (william.vandervelden@home.nl)

Jaar	Nesten	Ei (geteld)	Jong / nest	Uitgevlogen / nest
2011	61	3,6	2,3	2,3
2010	60	3,8	1,9	1,8
2009	47	3	2,7	2,5
2008	47	4,4	2,7	2,3
2007	72	4,2	2,6	2,5
2006	48	4,6	2,4	2,2
2005	63	4,4	2,2	2,2

jonge Buizerds net uit het ei gezien door de spiegel waarmee we in de nesten kijken Vorstenbosch 16-5-2010 (Willy van Lanen)

Namens de Werkgroep Stootvogels van Vogelwacht Uden eo,
William van der Velden

Literatuur:

- Bijlsma R.G.: Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2009. De Takkeling Jaargang 18 (2010), nummer 1.

- Bijlsma R.G.: Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2010. De Takkeling Jaargang 19 (2011), nummer 1.
- Bijlsma R.G.: Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2011. De Takkeling Jaargang 20 (2012), nummer 1.
- Potters H.: Hoe verhoudt door predatoren veroorzaakte (jongen)sterfte zich tot andere factoren die de afname van de Boomvalk als broedvogel in het westen van Noord-Brabant kunnen verklaren?. De Takkeling Jaargang 18 (2010), nummer 2